

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Telma Virtanen

Sosiaalisen eriytymisen ehkäiseminen pääkaupunkiseudulla

Johtamisen akateeminen yksikkö
Julkisen toiminnan johtamisen
kandidaatintutkielma
Hallintotieteiden
kandidaattiohjelma

Vaasa 2026

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Telma Virtanen		
Tutkielman nimi:	Sosiaalisen eriytymisen ehkäiseminen pääkaupunkiseudulla		
Tutkinto:	Hallintotieteiden kandidaatti		
Koulutusohjelma:	Julkisen toiminnan johtaminen		
Työn ohjaaja:	Johanna Kalliokoski		
Valmistumisvuosi:	2026	Sivumäärä:	30

TIIVISTELMÄ:

Sosiaalinen eriytyminen on väestöryhmien alueellista jakautumista, joka tapahtuu tulotason, koulutuksen tai etnisen taustan perusteella. Suomessa sosiaalinen eriytyminen on maltillista verrattuna muihin Pohjoismaihin. Tästä huolimatta 2000-luvulta alkaen on havaittu merkkejä eriytymisen voimistumisesta. Tutkimuksen tavoitteena on löytää sosiaalisen eriytymisen ehkäisyyn hyviä käytäntöjä, ja tarkastella niiden soveltamista pääkaupunkiseudulla. Jotta sosiaalisen eriytymisen ehkäisyä voidaan analysoida pääkaupunkiseudulla, pitää myös tarkastella sen ilmenemistapoja.

Eriytyminen ilmenee kaupunkikohtaisesti. Helsingissä 1970-luvulta alkava sekoituspolitiikka on vähentänyt alueellista eriytymistä. Espoossa korostuvat suuret alueelliset tuloerot, ja Vantaalla korostuu korkeampi maahanmuuttajataustaisen osuus. Eriytyminen vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen, työttömyyden kasautumiseen ja heikompaan poliittiseen osallistumiseen. Eriytyminen usein vahvistaa itseään, koska alueen negatiivinen maine luo muuttoliikettä, syventäen sosioekonomisia eroja entisestään. Keskeisin eriytymisen ehkäisykäytäntö on sosiaalinen sekoittaminen, jolla lievennetään vain tiettyjen väestöryhmien kasaantumista yhdelle alueelle. Koulujärjestelmän riittävä resursointi heikoimmilla alueilla ehkäisee myös eriytymistä. Osallisuuden vahvistaminen eriytyneillä alueilla on tärkeää, jotta syrjäytymisen riskiä voidaan vähentää.

Tutkimuksen johtopäätöksenä on, että sosiaalista eriytymistä on tietoisesti ehkäisty pääkaupunkiseudulla. Sosiaalinen sekoittaminen on mukana päätöksenteossa ja kaavoituksessa, ja koulujen tasa-arvoisuuden saavuttamiseksi on suunniteltu eriytyneiden alueiden resurssoinnin lisäämistä. Osallistaminen on mukana kaupunkien eri projekteissa ja hankkeissa. Eriytymisen ehkäisy edellyttää pitkäjänteistä ja monitasoista politiikkaa, sekä vaatii tietoista päätöksentekoa ja tavoittelua.

AVAINSANAT: sosiaalinen eriytyminen, sosiaalinen kestävyys, alueellinen sekoittaminen, kaupunkikehitys, segregatio ja osallisuus

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Sosiaalinen eriytyminen	7
2.1	Sosiaalinen eriytyminen Suomessa	8
2.2	Sosiaalinen eriytyminen pääkaupunkiseudulla	8
2.2.1	Pääkaupunkiseudun kaupunkierot	9
2.2.2	Eriytymisen seuraukset	12
3	Sosiaalisen eriytymisen ehkäisykäytännöt	14
3.1	Sosiaalinen ja alueellinen sekoittaminen	15
3.1.1	Sosiaalisen sekoittamisen kokemukset	16
3.1.2	Asumismuotojen sekoittaminen	16
3.2	Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy koulutasolla	17
3.3	Osallistaminen	19
3.4	Muita eriytymisen ehkäisemisen hyviä tapoja	Error! Bookmark not defined.
3.5	Eriytymisen ehkäisyn hyvät käytännöt	20
4	Johtopäätökset ja yhteenveto	23
	Lähteet	26

Taulukot

Taulukko 1. Pääkaupunkiseudun kaupunkien koostumukset 2018, mukana eroavaisuusindeksi (Kurvinen ja muut, 2025. s.11)	10
Taulukko 2. Pääkaupunkiseudun kaupunkien koostumukset 2024, mukana eroavaisuusindeksi (Kurvinen ja muut, 2025. s.11)	11

1 Johdanto

Kansainvälisesti vertaillen Suomen asuinalueiden eriytyminen on vähäistä (Rosengren ja muut, 2025: Andersen ja muut, 2016). Hyvinvointivaltion olemassaolo, toimiminen ja palvelut perustuvat tasa-arvoisuuteen (Vaattovaara ja muut, 2010. s.195–196). Suomi myös hyötyy sen pienestä väestöstä, korkeasti koulutetusta työvoimasta ja suhteellisen tasaisesta tulonjaosta (Vaattovaara ja muut, 2010. s.197). Nämä ominaisuudet, ja Suomen sekoituspolitiikka sekä sosiaalinen sekoittaminen, ovat pitäneet sosiaalisen eriytymisen suhteellisen pienenä. Helsingissä sosiaalinen sekoittaminen on ollut osa asuntopolitiikkaa jo vuosikymmeniä (Vaattovaara ja muut, 2019).

2000-luvun alkupuolelta lähtien Helsingin seutua tutkineet tutkijat ovat varoittaneet eriytymisen signaaleista (Rosengren ja muut, 2025. s.256). Etninen eriytyminen on vähitellen voimistunut Helsingissä (Renvik ja muut, 2025. s.109), ja tuloihin perustuva eriytyminen on noussut vuosien 2000 ja 2018 välillä Suomen eri kaupungeissa (Kurvinen ja muut, 2025). Vaikka Suomi ei kärsi Ruotsin sosiaalisen eriytymisen ongelmista (Mutgan & Mijs, 2023), jossa sosiaalinen eriytyminen on johtanut Yhdysvaltojen kaltaiseen polkuun, on sosiaalisen kestävyuden ylläpitäminen kokoaikainen kaikkien päätösten tehtävä. Sosiaalinen eriytyminen on viheliäinen ongelma (Rosengren ja muut, 2025. s.262), joka vaatii monitasoista lähestymistä.

Pääkaupunkiseudun yhteenlaskettu väkiluku on 1 094 243 (Digi- ja väestötietovirasto, 2026). Pääkaupunkiseutu on Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan muodostama alue. Suomen pienen väkiluvun takia tutkimukset ovat keskittyneet Helsinkiin ja pääkaupunkiseutuun, Suomen ainoana metropolialueena (Rosengren ja muut, 2025. s.257). Pääkaupunkiseutu erottuu muusta Suomesta paremmalla keskimääräisellä työllisyysasteella sekä maahanmuuttajien ja korkeakoulutettujen määrällä (Vilkama ja muut, 2014). Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy on keskeisessä osassa Vantaan kaupunkistrategiaa (Vantaa, 2024). Espoossa kaupunginvaltuuston puolueet ovat myös alkaneet ottamaan sosiaalisen eriytymisen huomioon (Tuhkanen, 2025). Espoossa sijaitsevat korkeimmat mediaanitulojen alueet Suomessa, mutta kaupungissa on myös

vähätuloisempia opiskelualueita kuten Otaniemi (Verohallinto, 2024). Kauniainen on Suomen suurituloisin kunta (Verohallinto, 2024) ja väkiluvultaan paljon Espoota, Vantaata ja Helsinkiä pienempi. Vantaan, Kauniaisten ja Espoon kaupungit antavat erityislaatuisen näkökulman sosiaalisesta eriytymisestä ja sen ehkäisystä Helsingin kanssa.

Pääkaupunkialueen sosiaalista eriytymistä on tutkittu laajasti, ja monet näistä tutkimuksista ovat pääkaupunkiseudun rahoittamia tai tekemiä. Suomen akateemisessa ja poliittisessa maailmassa on ymmärrystä sosiaalisen eriytyksen haitoista ja sen ehkäisemisen tärkeydestä. Sosiaalisen eriytyksen ehkäisyn lähestymistavoilla on merkityksellinen vaikutus kaupunkien sosiaaliseen kestävyys. Hyvien käytäntöjen tutkimisen avulla voidaan päätellä, ovatko Suomen lähestymistavat sosiaalisen eriytyksen ehkäisyyn vaikuttaneet halutulla tavalla.

Teoreettisena viitekehyksenä toimii sosiaalinen eriytyminen ja sosiaalinen kestävyys. Avainkäsitteinä ovat sosiaalinen eriytyminen, sosiaalinen kestävyys, alueellinen sekoittaminen, kaupunkikehitys, segregatio ja osallisuus. Vastausta haetaan kahteen tutkimuskysymykseen:

1. Mitä sosiaalinen eriytyminen on, ja miten se ilmenee pääkaupunkiseudulla?
2. Mitä hyviä käytäntöjä voidaan tunnistaa tutkimuskirjallisuudesta, ja miten niitä on sovellettu pääkaupunkiseudulla?

Hyvien käytäntöjen tunnistamisessa vertailukohteina ovat Pohjoismaat Ruotsi, Norja ja Tanska sekä Suomen muut kaupungit. Ehkäisyn tarkastelulla löydämme hyviä käytäntöjä, joilla sosiaalista eriytymistä voidaan hallita. Tutkimusmenetelmänä käytetään integroivaa kirjallisuuskatsausta, jolla tutkimuskysymyksiin vastataan käyttäen aiempia tutkimuksia ja näkökulmia (Salminen, 2011). Ehkäisemisen hyvien tapojen löytämiseksi tarkastellaan myös integroinnin ja osallistamisen tutkimuksia, ja sovelletaan niitä sosiaaliseen eriytymiseen.

2 Sosiaalinen eriytyminen

Kaupunkitieteissä asunalueiden segregatiolla viitataan (väestö-) ryhmien asunalueelliseen eriytymiseen tulojen tai muiden sosioekonomisten taustojen perusteella (Eerola & Saarimaa, 2019; Tunström & Wang 2019). Suomalaisissa tutkimuksissa segregatiokäsitteen sijaan on käytetty käsitteitä sosiaalinen eriytyminen ja sosiaalinen erilaistuminen segregatian negatiivisen konnotaation vuoksi (Rasinkangas, 2013. s.19). Rasinkangas (2013. s.37) toteaa, että kaikkea väestöryhmien eriytymistä ei voida tulkita yksiselitteisesti negatiiviseksi. Segregatian käsitteen käyttöön liittyy myös enimmäkseen mielikuvia etnisestä segregatiosta (Rasinkangas, J. 2013. s.36). Rosengren ja muut mainitsevat (2023. s.256), että segregatian termiä on vältetty akateemisissa ja hallinnollisissa maailmassa, koska se leimaa kyseisiä kaupunginosia negatiivisesti.

Aiheeseen liittyvissä tutkimuksissa ja artikkeleissa sosiaalisen eriytyminen pääasiallisesti viittaa eriytymiseen kahdessa eri kategoriassa: etninen tausta ja tulotaso. Jos jossain kaupunginosassa on suuri ulkomaalaistaustaisten osuus, voi tämä vaikuttaa väestöryhmän integroitumiseen. Se voi myös viitata kaupunkien väliseen eriytymiseen tai koulusegregatioon. Koulusegregatio tutkii koulujen välisiä alueellisia eroja (Lobato, 2023). Kaupungeilla on keskeinen rooli koulusegregatian ehkäisemisessä, jotta tasa-arvoinen koulutus voidaan taata (Lobato, 2023). Koulusegregatio on merkityksellistä, kun tutkitaan alueiden sosiaalista eriytymistä. Termejä segregatio ja sosiaalinen eriytyminen käytetään usein toistensa sijasta.

Sosiaalisen eriytyksen ja segregatian tarkastelemiseksi on hyödyllistä käyttää erilaisia indikaattoreita. Tunström ja Wang (2019) kirjoittavat, että sosiaalinen eriytyminen on monimutkainen ja muuttuva ilmiö, joka voi olla vaikea konkreettisesti määrittää. Ulkomaalaistaustaisten kartoittaminen alueellisella tasolla voi antaa eri tuloksia, riippuen, jos sen tekee lähiö- tai kaupunginosatasolla (Tunström & Wang, 2019). Andersen ja muut (2016) käyttävät Pohjoismaiden sosiaalisen eriytyksen

tutkimuksessaan tilastoja ulkomaalaistaustaisista ja heidän asumismuotojensa sijainneista.

2.1 Sosiaalinen eriytyminen Suomessa

Verrattuna muihin Pohjoismaihin Suomessa eriytyminen on vähäisempää (Andersen ja muut, 2016: Rosengren ja muut, 2025). Suomi eroaa muista Pohjoismaista, koska mm. maahanmuuton kasvu alkoi myöhemmin (Andersen ja muut, 2016). Suurin osa suomalaisista asui maaseudulla 1950-luvulle asti, ja Suomi koki nopeaa teollistumista ja kasvua 1960-luvulla (Andersen ja muut, 2016). 1900-luvun alussa Helsinki oli jakautunut selvästi työväenluokan ja porvariston asuinalueisiin, mutta asuntopolitiikka ja yleinen vaurastuminen tasoittivat alueellisia eroja (Vilkama, 2011, s.87).

1990-luvun alussa Suomi koki taantuman, jonka keskeinen syy oli Neuvostoliiton romahdus. (Andersen ja muut, 2016). Vaattovaara ja Korteinen (2012) kertovat, että 1990-luvun jälkeisen laman jälkeen joidenkin alueiden työllisyysaste jäi pysyvästi muiden alueiden jälkeen. Taloudellinen kasvu ei poistanut alueellista eriytymisen rakennetta, vaan siitä tuli pysyvä sisäinen ominaisuus (Vaattovaara & Korteinen, 2012). Helsingin edullisimmat asunnot eivät enää löytyneet vain etäisemmiltä alueilta, vaan niitä löytyi myös Helsingin sisältä eriytyneiltä alueilta (Lönnqvist, & Vaattovaara, 2004). Maahanmuuton kasvun myötä etninen eriytyminen alkoi voimistua 2000-luvulla pääkaupunkiseudulla (Vilkama, 2011).

2.2 Sosiaalinen eriytyminen pääkaupunkiseudulla

Vaattovaara ja Kortteinen (2012) kirjoittavat, että Helsingissä huono-osaisuus ei ollut alueellisesti keskittynyttä, vaan kasautui kortteleihin ja taloihin. He näkevät tämän Helsingin 1960-luvulta lähtevän sosiaalisen sekoittamisen asuntopolitiikan seurauksena (Vaattovaara & Kortteinen 2012). Helsingin sekoituspolitiikka ei ollut reagoiva, vaan

ennaltaehkäisevä (Dhalmann & Vilkama, 2019, viitattu teoksessa Tunström & Wang, 2019. s.34). Vaattovaara ja Kortteinen (2012) päättelivät tutkimuksien perusteella alueellisen huono-osaisuuden muodostuvan Helsingissä yhteiskunnalliseksi ongelmaksi, eikä pysyvän vain tietyissä kortteleissa. Kymmenen vuotta artikkelin julkaisun jälkeen olemme alkaneet nähdä merkkejä eriytymisen huolestuttavasta kasvusta.

Suomessa sosiaalisen eriytymisen tutkimustyö on keskittynyt koskemaan Helsinkiä, mutta Espoossa ja Vantaalla on myös tehty sosiaaliseen eriytymiseen liittyviä tutkimuksia. Espoossa on tutkittu oppilasvalinnan ja kouluvalinnan yhteyksiä sosioekonomiseen koostumukseen, ja eriytymisen rooli on ennustettua suurempi (Kosunen ja muut, 2020). Arvioneuvoston selvitys kertoo, että pääkaupunkiseudun päiväkodeissa varhaiskasvatukseen kelpoisia opettajia on keskimäärin enemmän parempiosaisilla alueilla. Alhaisin kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajamäärä on Vantaalla. (Ahola ja muut, 2025).

Vantaalla sosiaalista eriytymistä on tutkittu käyttäen turvallisuuskyselyä (Vantaa, 2025). Lokakuun 2024 turvallisuuskyselyyn vastasi yli 1500 vantaalaista. Vastajista 21 % tunsii koko kaupungin turvallisenä tai melko turvallisenä (71 % tunsii oman naapurustonsa turvalliseksi). Alueellisilla turvallisuudentunteilla on merkittäviä eroja. (Vantaa, 2025). Helsingissä on myös turvallisuuskysely, jolla kartoitetaan väkivaltaa, turvallisuuden tunnetta ja alueellisia eroja (Keskinen ja muut, 2023). Espoossa ei ole samanlaista turvallisuuskyselyä, vaan tutkimuksia on tehty asukaskokemuksista ja tulevaisuuden toiveista (esimerkiksi ”Mun Espoo kartalla 2024” -kysely).

2.2.1 Pääkaupunkiseudun kaupunkierot

Eriytymisen ilmentymisen havainnointiin ei voi käyttää vain ulkomaalaistaustaisten tai pienituloisten osuuksia kaupungeissa. Tutkimuksissa sosiaalista eriytymistä on laskettu käyttäen eri indikaattoreita, kuten työttömyys alueittain. Yhdistämällä eri pääkaupunkiseudun tilastoja voimme tehdä päätelmiä pääkaupunkiseudun sosiaalisen

eriytymisen vakavuudesta ja kaupunkien eroista. Kurvinen ja muut (2025) käyttävät tutkimuksessaan sosiaalisen eriytymisen laskemiseksi muun muassa kotitalousta- soa, koulutusta ja äidinkieltä. Jos otamme tilastolliseen analyysiin mukaan myös ulkomaalaistaustaisten, työttömien ja toisen tutkinnon suorittaneiden osuudet, voimme vertailla kaupunkien nykyrakennetta.

Taulukko 1. Pääkaupunkiseudun kaupunkien koostumukset 2018, mukana eroavaisuusindeksi (Kurvinen ja muut, 2025. s.11)

Kaupunki	Väkiluku 2018	Eroavaisuus- indeksi 2018 (Kurvinen ja muut, 2025)	Ulkomaalais- taustaiset % 2018	Vähintään toisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneissä %, 2018	Työttömien osuus työvoimasta % 2017
Helsinki	648 042	0.34	16	76,5	10,3
Espoo	283 632	0.48	17	77	8,5
Vantaa	228 166	0.42	19,3	70	9,9
Kauniainen	9615	-	7,5	82	5,9

Kurvisen ja muiden (2025) eroavaisuusindeksissä mitataan pienituloisten ja suurituloisten kotitalouksien välistä eriytymistä asuinalueuokituksen mukaan. Asuinalueet luokitellaan tutkimuksessa rakennetun ympäristön ominaisuuksien, iän ja tyyppin mukaan (Kurvinen ja muut, 2025). Tilastokeskuksen (n.d. a) kuntien avainlukuissa löytyvät tilastot väkiluvusta sekä vähintään toisen tutkinnon suorittaneiden ja työttömien osuudet. Työttömien osuus työvoimasta -tilasto on vuodelta 2017 (Tilastokeskus, n.d. a). Ulkomaalaistaustaisten osuus löytyy Tilastokeskuksen ”maahanmuuttaja ja kotoutuminen” -tilastoista (Tilastokeskus, n.d. b).

Eroavaisuusindeksin mukaan (Kurvinen ja muut, 2025) Espoossa tuloeriytyminen on suurinta pääkaupunkiseudun kaupungeista (laskematta Kauniaista, josta segregatioindeksiä ei ole). Verrattuna Helsinkiin ja Vantaaseen, Espoossa työttömien osuus on pienempi ja vähintään toisen tutkinnon suorittaneiden osuus suurin. Espoossa sijaitsee mediaanituloiltaan Suomen suuri- ja pienituloisimmat alueet (Verohallinto, 2024). Vantaalla vähintään toisen tutkinnon suorittaneiden osuus on pienempi kuin Espoossa ja Helsingissä, sekä työttömien osuus melkein yhtä suuri kuin Helsingissä. Silti

eroavaisuusindeksin luku on pienempi kuin Espoossa. Työttömien tai ulkomaalaistaustaisten osuus ei suoraan vastaa sosiaalisen eriytymisen määrään. Sosiaalisella eriytymisellä tarkastellaan, kuinka keskittynyttä eri demografiat tai köyhyys on alueittain.

Taulukko 2. Pääkaupunkiseudun kaupunkien koostumukset 2024, mukana eroavaisuusindeksi (Kurvinen ja muut, 2025. s.11)

Kaupunki	Väkiluku 2024	Eroavaisuusindeksi 2018 (Kurvinen ja muut, 2025)	Ulkomaalais-taustaiset % 2023	Vähintään toisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneissä %, 2024	Työttömien osuus työvoimasta % 2024
Helsinki	684 018	0.34	19,9	76,6	12,1
Espoo	320 931	0.48	23,8	75,2	10,2
Vantaa	251 269	0.42	27,4	68,2	13,1
Kauniainen	10 253	-	10,8	81,8	7,4

Ulkomaalaistaustaisten määrä on noussut jokaisessa pääkaupunkiseudun kaupungissa. Varsinkin Vantaalla määrä on noussut suuresti, 8.1 % prosenttiyksikköä. Työttömyys on noussut jokaisessa pääkaupunkiseudun kaupungissa 2018 jälkeen, mutta Vantaalla nousu on ollut vahvinta. Työttömyys ja lamat lisäävät sosiaalista eriytymistä, joka voi johtaa vahvasti sosioekonomisesti heikentyneisiin alueisiin. Työttömyys kasvaa, vähentäen asuinalueiden houkuttavuutta (Jaakonaho, 2023), eikä ongelmaa voi enää ratkaista yksin uusien asemakaavojen käyttäen. Koska työttömien ja ulkomaalaistaustaisten osuudet ovat kasvaneet jokaisessa pääkaupunkiseudun kaupungissa, päättäjien pitää tietoisesti ehkäistä mahdollista sosiaalista eriytymistä.

Yhden syyn Helsingin vähäiselle sosiaaliselle eriytymiselle on nähty johtuvan sen alhaisesta ulkomaalaistaustaisten osuudesta (Andersen ja muut, 2016). Ulkomaalaistaustaisten osuuden kasvamisen myötä pääkaupunkiseutua voi paremmin verrata muihin Pohjoismaiden kaupunkeihin, ja nähdä, ovatko pääkaupunkiseudun ehkäisyn keinot vaikuttaneet sosiaaliseen eriytymiseen. Tarkastellessa taulukkoja 1 ja 2 näemme selvästi eroja pääkaupunkiseudun kaupunkien kehittämisessä. Eniten maahanmuuttotaustaisten ja työttömien osuus on kasvanut Vantaalla. Espoossa

maahanmuuttotaustaisten osuus on kasvanut myös, mutta työttömien osuus pysyy pienempänä kuin Helsingissä.

2.2.2 Eriytymisen seuraukset

Vaattovaara ja Kortteinen (2012) kirjoittavat sosiaalisen ja etnisen eriytymisen negatiivisista vaikutuksista Helsingissä. Turvattomuuden tunne saa kantaväestön välttelemään joitain alueita, ja turvattomuus keskittyy asuinalueihin, joissa miehillä on korkea työttömyysaste. Aikaisemmissa artikkeleissaan Vaattovaara ja Kortteinen (Vaattovaara ja muut, 2009; Kortteinen ja muut, 2005) ovat kirjoittaneet sosioekonomisen heikentymisen itseään ruokkivista piirteistä: kantaväestö välttää sosioekonomisesti heikentyneitä alueita turvattomuuden takia, johtaan koulutettujen, varakkaiden ja lapsiperheiden lähtemiseen muualle. Kauppinen ja muut (2009) kirjoittavat tutkimuksessaan pääkaupunkiseudun lamatyöttömistä. Tutkimuksen mukaan, jos alueen työttömyysaste on yli 13 prosenttia, se alkaa estämään työllistymistä. Runsas alkoholinkäyttö, tupakointi ja muu negatiivinen terveystyötyminen on yleisempää työttömyyden enemmän vaivaamilla alueilla. (Kauppinen ja muut, 2009).

Helsingin kaupungin ”Lasten, Nuorten, ja lapsiperheiden hyvinvoinnin eriytyminen Helsingissä” julkaisu (Renvik ja muut, 2025) käsittelee lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin eriytymistä. Julkaisu keskittyy hyvinvointi- ja voimavaroeroihin taustojen ja asuinalueiden välillä, ja se sisältää eri tutkijoiden artikkeleita. Ahtiainen kirjoittaa alueellisista eroista, miten nuoret osallistuvat toisen asteen koulutukseen (Renvik ja muut, 2025. s.146-153). Eri puolilla kaupunkia jatko-opintopolut ovat hyvin erilaisia. Ahtiainen selittää, että asuinalueiden eriytymisellä saattaa olla vaikutusta nuorten kokemuksiin, joka voi syventää polarisaatioita kouluvalinnoissa. (Renvik ja muut, 2025. s.146–153). Sulander ja Määttä tutkivat nuorten harrastamisen eriytymisestä alueellisesti; nuorten fyysinen toimintakyky eriytyy alueellisen sosioekonomisen aseman mukaan (Renvik ja muut, 2025. s.154–159).

Alueellinen eriytyminen on ongelma myös demokratian kannalta. Matala koulutus- ja tulotaso vaikuttaa äänestysprosenttiin. Vuoden 2015 tutkimuksen tietojen perusteella perusasteen koulutuksen saaneista äänesti vain 58 % ja korkeakoulutetuista äänesti jopa 85 % (Grönlund & Kestilä-Kekkonen, 2015). Jaakonaho (2023) huomauttaa äänen pitämisen tärkeydestä hiljaisten puolesta kaupunkisuunnittelussa. Eriytyneillä alueilla on vähemmän korkeakoulutettuja ja enemmän työttömiä, joka voi johtaa pienempään poliittisen päätöksenteon osallistumisprosenttiin. Alueellinen epäsymmetrinen osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon syventää eroja entisestään. (Jaakonaho, 2023).

3 Sosiaalisen eriytymisen ehkäisykäytännöt

Kestävä kehitys on ohjattua ja jatkuvaa yhteiskunnallista kehittämistä, jonka tavoitteena on tuottaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän antimet (Malaska, 1994). Sosiaalisesti kestävässä kaupungissa kaupunkilaiset tuntevat olonsa turvalliseksi ja luottavat yhteiskunnan toimintaan. Berg ja Johansson (2016) kirjoittavat siitä, kuinka eriarvoisuus heikentää yhteiskunnallista luottamusta. Lisääntyvä etninen monimuotoisuus, kasvava eriarvoisuus ja eriytyminen voivat haastaa yhteiskunnallisen luottamuksen ylläpitämistä (Berg & Johansson, 2016). Kestävä kehitys sisältyy Helsingin, Espoon ja Vantaan kuntastrategioihin ja arvoihin (Helin & Möttönen, 2012). Kaupunkien eriytymisen ehkäisykäytännöt perustuvat sosiaaliseen kestävyteen, ja sosiaalista eriytymisen ehkäisyä tutkitaan tällä viitekehyksellä.

Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy on noussut tärkeäksi kansalliseksi painopisteeksi sosiaalisesti kestävässä kaupunkikehityksessä (Saikkonen ja muut, 2018). Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy on osa Vantaan kaupunkistrategiaa, jota varten perustettiin toimintaohjelma 2025 alussa (Vantaa, 2024). Helsingissä kaupunkistrategian arviointiraportissa alueellinen eriytyminen mainitaan yhtenä kaupungin haasteena (Helsingin kaupunki, 2025). Kaupunkisuunnittelussa sosiaalisen eriytymisen ehkäisy on yksi tavoitteista. Eriytymisen ehkäisyn lähestymistapoja pitää ensin tarkastella, jotta voi tunnistaa niiden tehokkuuden.

Tutkimuksessaan, jossa he vertailevat Osloa, Tukholmaa, Helsinkiä ja Kööpenhaminaa, Andersen ja muut (2016) tulkitsevat Helsingissä olevan pienin eriytymistaso. Rosengrenin ja muiden (2025) mukaan Suomen sosiaalinen eriytyminen on pientä muihin Pohjoismaihin verraten. Andersen ja muiden (2016) analyysissä näkyy, että sosiaalisen eriytymisen eroihin on vaikuttanut kaupunkipolitiikan päätöksenteko. Tutkimuksen tulos on, että asumismuotojen alueellinen epätasainen jakautuminen vaikuttaa vahvasti sosiaaliseen eriytymiseen. Pääkaupunkiseudulta voidaan löytää menetelmiä, joilla sosiaalista eriytymistä on ehkäisty ja pidetty alemmalla tasolla verrattuna muihin Pohjoismaihin.

3.1 Sosiaalinen ja alueellinen sekoittaminen

Juhila ja muut (2025) määrittelevät, että sosiaalinen sekoittaminen on erityyppisten asumismuotojen alueellista hajauttamista, jonka tavoitteena on eri väestöryhmien sekoittaminen. Sosiaalista sekoittamista on perusteltu varsinkin sosiaalisen eriytymisen pysäyttämisen ja maahanmuuttotaustaisten integroinnin näkökulmasta (Juhila ja muut, 2025). Helminen ja muut (2021) tarkastelevat sekoittuneisuutta teemakohtaisesti. He määrittelevät yhdyskuntarakenteen sekoittuneisuuden eri toimintojen, kuten työpaikat, asuminen ja palvelut, sijoittumisella kaupungin eri alueisiin (Helminen ja muut, 2021). Helminen ja muut (2021) erottelevat määritelmän sosiaalisesta sekoittamisesta, jolla tarkoitetaan erityisesti asumismuotojen, tulotasojen tai väestöryhmien sekoittamista.

Sosiaalisella sekoittamisella vähennetään sosiaalista eriytymistä, millä estetään huonotuloisten ja turvattomien alueiden syntyminen. Rasinkangas ja muut (2023) tarkastelevat, miten sosiaalinen sekoittaminen näkyy Suomen kaupunkien linjauksissa. Kun katsotaan käytännön tasoa, sosiaalinen sekoittaminen on aktiivista asuntopolitiikassa vain metropolikaupungeissa (Helsinki, Vantaa ja Espoo) ja osin muissa isoissa kaupungeissa (Rasinkangas ja muut, 2023. s.363). Muissa kaupungeissa sekoittuminen nähdään tapahtuvan luonnollisesti, eikä sitä aktiivisesti ohjata asuntopolitiikalla (Rasinkangas ja muut, 2023. s.363). Pääkaupunkiseudulla on ainutlaatuisia haasteita, jotka eroavat muusta Suomesta. Pääkaupunkiseudun asema sosiaalisen eriytymisen ehkäisyssä on ainutlaatuinen muuhun Suomeen verrattuna sen väestöryhmien ja koon takia.

Vaattovaara ja muut (2019) kirjoittavat Helsingin sekoituspolitiikan alkaneen Siilitien mellakasta vuonna 1961, jossa nuoret mellakoivat ja taistelivat poliiseja vastaan. Siilitien asukasrakenteeseen vaikutti asunnonjakopolitiikka, joka johti siihen, että 43–50 % asukkaista oli alle 18-vuotiaita. Siilitie alettiin tuntea levottomana alueena 1950-luvun lopussa. (Ronkainen & Eskelä, 2022). Vaattovaara ja muut (2019) toteavat, että ratkaisuna oli hajauttaa vuokra-asuntoja muiden asumistyyppien joukkoon, mikä estäisi samanlaisen tilanteen syntymisen. Ronkainen ja Eskelä (2022) kirjoittavat tämän

lähestymistavan mahdollistavan Helsingin sosiaalisen eriytymisen pitämisen keskitasolla verrattuna muihin Suomen kaupunkeihin, ja kansainvälisesti alempana verrattuna muihin Pohjoismaihin.

3.1.1 Sosiaalisen sekoittamisen kokemukset

Juhilan ja muiden (2025) kirjallisuuskatsausartikkelissa tarkastellaan asukkaiden kokemuksia sosiaalisesta sekoittamisesta. Artikkelin esittää, että asukkaiden kokemukset ovat ratkaisevia, kun analysoidaan sosiaalisen sekoittamisen onnistumista. Artikkelin tulokset osoittavat sekoittamisen kokemusten olevan positiivisia ja vahvistavan vuorovaikutusta, kun se onnistuu. Tulokset ovat negatiivisia, kun se tehdään ilman kestävää suunnittelua (Juhila ja muut, 2025). Andersson ja muut (2017) tarkastelevat mielipiteitä vertaillen Helsinkiä, Osloa ja Tukholmaa. Suurempi osa tukholmalaisista (66,8 %) on positiivisempia sosiaalisen sekoittamisen käsitteestä kuin helsinkiläisistä (43,1 %). Niistä, jotka suosivat sekoittamista, suurempi osa tukholmalaisista (17,2 %) halusivat vältellä jotain väestöryhmiä verrattuna helsinkiläisiin (16,4 %). Pienempi osa helsinkiläisistä näkivät sosiaalisen eriytymisen ongelmana verrattuna tukholmalaisiin ja oslolaisiin. (Andersson ja muut, 2017).

3.1.2 Asumismuotojen sekoittaminen

Erilaiset asumismuodot ovat eriasteisesti saavutettavissa eri yhteiskunnan ryhmille. Asuntojen jakautuminen on tärkeä tekijä eriytymisen syntymiselle, mutta voidaan väittää, että se vain heijastaa eri ryhmien asuntokysyntää (Andersen ja muut, 2016). Vaikka asuntokysynnän väliset erot eivät ole tarkoituksellisia, eriateisuuden tasoittaminen on hyvä käytäntö sosiaalisen eriytymisen vähentämiseksi. Etnisesti segmentoiduilla asuntomarkkinoilla eri asumismuotojen saatavuusehdot vaihtelevat suuresti eri etnisten ryhmien välillä (Andersen ja muut, 2016). Asumismuotojen

sekoittaminen on osa alueellista sekoittamista, jonka tavoitteena on sekoittaa asuinalueilla mm. omistusasuntoja, vuokra-asuntoja ja kunnallisia vuokra-asuntoja.

Tutkimuksessaan Kempainen ja muut (2021) tarkastelevat tuettua vuokratantaa ja asukkaiden kokemuksia siitä Helsingistä. Tutkimus havaitsee, että tuetun vuokratannan osuus alueella on yhteydessä negatiivisiin kokemuksiin suoraviivaisesti (Kempainen ja muut, 2021). Tulosten merkityksen analysoinnissa Kempainen ja muut (2021) näkevät tuetun vuokratannan sekoittamisen olevan hyvä käytäntö tasa-arvoisempaan alueelliseen hyvinvointiin. Saikkonen ja muut (2018) toteavat, että tulotaso ja syntymämaa vaikuttavat tuetulla vuokratannalla asumiseen. Tämän takia tuetun vuokratannan sekoittaminen on tärkeää etnisen eriytymisen ehkäisylle (Saikkonen ja muut, 2018).

Andersenin ja muiden (2016) tutkimuksessa analysoidaan asuntopoliittikan vaikutusta sosiaaliseen eriytymiseen neljässä Pohjoismaan pääkaupungissa. Vaikka etniseen eriytymiseen vaikuttaa eniten maahanmuuttotaustaisten määrä, asumismuotojen keskittymisellä on myös vaikutus etniseen eriytymiseen. Helsinki osoittaa asumismuotojen sekoittamisen merkityksen. Helsingissä maahanmuuttajat ovat keskittyneempiä tuetussa vuokratannassa, mutta koska erityyppisiä asumismuotoja yhdistetään, pysyy sosiaalinen eriytyminen vähäisempänä. (Andersen ja muut, 2016) Suomessa kaupunkipoliittinen tavoite vuodesta 1988 asti on ollut levittää maahanmuuttajia koko maahan. Se oli toimenpide, joka otettiin käyttöön pääkaupunkiseudulla ja Turussa (Vaattovaara ja muut, 2010).

3.2 Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy koulutasolla

Suomessa koulusegregaatiota on tutkittu laajasti sen merkityksellisyyden vuoksi. Ahola ja muut (2025) kirjoittavat koulutuksen tasa-arvoisuuden toteutuvan riittäväällä yhdenvertaisuudella koko maassa. Tutkija Lobato (2023) korostaa suurimpien kaupunkien roolia epätasa-arvon ehkäisemisessä, sillä eriarvoisuuden alueellinen kasvu

on etenkin kaupunkien ongelma. Koulusegregaatiota voidaan käyttää sosiaalisen eriytymisen mittarina. Renvik ja muut kirjoittavat (2025) hyvinvoinnin ja toimintakyvyn vajaiden kasaantuvan eriytyneille alueille. Samanaikaisesti eriytyneissä alueissa luottamus lähikouluihin on vahvaa (Renvik ja muut, 2025), joka voi tehdä sosiaalisen eriytymisen ehkäisyn mahdolliseksi koulutasolla.

Kuusipalo ja muut (2021) analysoivat artikkelissaan aikuiskoulutuksen vaikutusta osallisuuteen Tanskassa, Suomessa ja Ruotsissa. Aikuiskoulutus voi palauttaa osallisuutta haavoittuville ryhmille (Kuusipalo ja muut, 2021). Dahlström (2026) kirjoittaa Suomen maahanmuuttolain uudistuksista ja niiden pitkäaikaisista vaikutuksista. Tutkija Pesola kertoo, että sosiaalietuuksia saaville tai työttömille maahanmuuttajille tuli pakolliseksi osallistua koulutussuunnitelmaan, johon kuului koulutus, tuettu työ ja työmarkkinaohjelmia. Tutkimustulokset osoittavat koulutussuunnitelman positiivisesti vaikuttaneen maahanmuuttajien lapsiin. (Dahlström, 2026).

Corral-Granadosin ja muiden (2025) kirjallisuuskatsauksessa näkyy yhteys koulusegregaation ja sosiaalisen eriytymisen välillä. He tuovat esille osallisuuden tärkeyden, erityisesti marginalisoituneille oppilaille (Corral-Granados ja muut, 2025). Tutkimuksessaan koulusegregaatiosta, koulumenestyksestä ja mielenterveydestä Modin ja muut (2015) vertailevat Helsinkiä ja Tukholmaa. Tutkimuksen tulokset osoittavat Suomen järjestelmän tarjoavan tasa-arvoisempaa koulujärjestelmää kuin Ruotsi. Vaikka Ruotsissa on suurempi maahanmuuttotaustainen opiskelijapopulaatio, Ruotsin koulutusjärjestelmän uudistus (joka lisäsi yksityisiä kouluja) ja Suomen erityisopetus jälkeen jääville oppilaille selittävät myös koulusegregaation ehkäisytaoja. (Modin ja muut, 2015). Arviointineuvoston raportissa (Ahola ja muut, 2025) Suomen koulut sosioekonomisesti heikoilla alueilla ovat yhtä hyviä kuin paremmilla alueilla.

3.3 Osallistaminen

Osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja olla yhteydessä muihin ihmisiin. Osallisuuteen kuuluu myös osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus. (Erjansoja, 2022: Kiilakoski & Gretsche, 2012). Osallistamisella voidaan tarkoittaa päämääräistä kaupunkilaisten osallisuuden kehittämistä (Piipponen ja Kurikka, 2020) tai pakollista osallistumista, joka ei vaadi osallisuuden kokemusta (Nuoretjaosallisuus, n.d.). Osallisuuden tunnetta on yhteiskunnassa tärkeää kehittää, jotta sosiaalinen kestävyys pysyy vahvana ja eriytyminen ei kasvaisi. Renvik ja Mustonen (2025) kirjoittavat, Helsingissä osallisuuden kokemusta ei seurata alueellisesti, mutta osallisuutta lasketaan esimerkiksi äänestysaktiivisuutta käyttäen.

Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen raportissa (2023) tanskalaisesta tutkimuksesta huomataan, että esimerkiksi vapaa-ajan työt vahvistavat kotoutumista ja integroitumista vähemmistötaustaisten nuorten keskuudessa. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena oli löytää hyviä käytäntöjä Pohjoismaista. Suomessa kunnilla on nuorille suunnattuja kesätyöohjelmia (Pohjoismainen hyvinvointikeskus, 2023). Osallisuuden tunne on heikompaa matalammin koulutetuilla (Castaneda ja muut, 2023), joten osallistamisella on tärkeä rooli demokratiassa.

Osallisuuden tunteen alueellisten erojen tutkimusta ja kartoittamista pitää jatkaa. Pääkaupunkiseudun alueellisia osallisuuden tunteiden eroja ei ole vielä tutkittu syventävästi. Koulutus- ja tulotaso vaikuttavat äänestysprosenttiin (Grönlund & Kestilä-Kekkonen 2015), joten alhaisilla koulutus- ja tulotasoalueilla osallisuuden tunne voi olla pienempi. Osallisuutta ja sen edistämistä on tutkittu varsinkin nuorten ja kouluikäisten keskuudessa. Pyyry (2012) tutkii nuorten osallisuuden lisäämistä heitä koskevissa tutkimuksissa käyttämällä osallistavia menetelmiä. Juusola ja Varsaluoma (2023) kirjoittavat digitaalisten osallistumiskanavien mahdollisuudesta lisätä osallisuutta.

Osallisuudella voidaan myös tarkistella alueiden eroja, jos oletetaan heikon osallisuuden tunteen heijastavan alueen eriytymisen tasoa. Pääkaupunkiseudulla osallisuutta on

otettu huomioon mm. Helsingissä asukasilloilla, foorumeilla, paikkamuotoilulla (Helsingin kaupunki, n.d.), Vantaalla Osallistuva Vantaa -ohjelmalla (Vantaa, n.d.) ja Espoossa osallisuusmallilla (Espoo, n.d.). Koska osallisuuden tunne on suhteellista, sen vertailua on vaikea tehdä konkreettisesti paikasta toiseen. Eri alueilla se voidaan tulkita eri lailla, varsinkin, kun osallisuuden tunnetta vertaillaan eri maissa (kuten sen vertaaminen Pohjoismaiden väleillä).

Osallisuuden hyviä käytäntöjä voidaan soveltaa syrjäytyneisiin alueisiin, jossa osallisuus tai äänestysprosentti ovat alhaalla. Jaakonaho (2023) kirjoittaa eriytyneiden alueiden pienemmän osallisuusprosentin syventävän alueellisia eroja, koska alueen kansalaiset eivät ole osana alueiden aktiivista kehittämisessä. Osallisuus on varsinkin keskiössä, kun tutkitaan nuorten hyvinvointia. Osallistamisen lisääminen alueellisten erojen ehkäisemiseksi on käytäntö, jota pääkaupunkiseudulla voidaan tutkia lisää. Osallistamisesta voi tulla käytetympi lähestymistapa, jolla vahvistetaan sosiaalista kestävyttä ja vähennetään sosiaalista eriytymistä.

3.4 Eriytymisen ehkäisyn hyvät käytännöt

Yksittäistä tapaa sosiaalisen eriytymisen ehkäisyyn ei ole. Sosiaalinen eriytyminen on monimutkainen ja moniulotteinen ilmiö, jonka vaikutuksia ja ilmenemismuotoja ei voi tarkasti rajata. Ehkäisymuotojen tehokkuuden arvioinnissa tarvitaan pitkäaikaista vaikutuksen seuraamista, vertailukelpoisia alueita tai kaupunkeja ja resurseja tutkimuksen tekemiseen. Päätökset, jotka vähentävät sosiaalista eriytymistä (alueellinen sekoittaminen, koulujen välinen tasa-arvo ja osallisuus) samanaikaisesti vahvistavat sosiaalista kestävyttä. Tunström ja Wang (2019) kommentoivat, kuinka integroitu (sosiaalisesti kestävä) kaupunki on sekä mikrotason ja makrotason tulos. Naapurustot, yksilöt, kansalliset strategiat ja poliittiset päätöksenteot kaikki vaikuttavat sosiaaliseen eriytymiseen (Tunström ja Wang, 2019).

Eerola ja Saarimaa (2019) kirjoittavat eriytymisen torjunnan edellyttävän mahdollisuutta, että myös pienituloiset voivat asua houkuttelevilla (yleensä korkeampituloisilla) alueilla. Helsingin raportissa sosiaalisen eriytymisen ennalta ehkäisemisestä ja lieventämisestä Vilkama ja muut (2023) kirjoittavat Helsingin suuntaviivoista ja toimenpidekokonaisuuksista. Ennalta ehkäiseviä ja lieventäviä toimenpiteitä ovat muun muassa asukasyhteisöjen ja järjestöyhteisöjen vahvistaminen, rahoituksen alueellinen kohdentaminen ja palveluverkon kehittäminen (Vilkama ja muut, 2023). Espoon valtuustoryhmän puheenjohtajat näkevät koulujen resurssoinnin, sekoitetun asuksrakenteen ja laadukkaiden palveluiden olevan keskeisimpiä keinoja eriytymisen ehkäisemiseksi (Tuhkanen, 2026).

Sekoittunut yhdyskuntarakenne sisältää asumista, työpaikkoja, palveluita ja viheralueita monipuolisesti jokaisella alueella (Helminen ja muut, 2021). Viheralueet ja monipuoliset palvelut lisäävät alueen vetovoimaa. Kun henkilöllä on valinnanvaraa asuinalueen päättämisessä, siihen vaikuttavat alueen ominaisuudet kuten turvallisuus, viehättävyys ja työpaikat. Rasinkangas (2013, s.71) kirjoittaa, kuinka asuntopolitiikalla on taattu kohtuuhintaisia asuntoja kaikille, jolla samanaikaisesti parannetaan sosiaalista koheesiota. Söderström (2012) kirjoittaa pääkaupunkiseudun kehittyvän verkostomaiseksi ja rakentuvan monikeskuksista, sekä asutusrakenteen hajautuvan.

Eri toimenpiteiden analysoinnilla löydämme hyviä käytäntöjä, joilla sosiaalista eriytymistä voidaan ehkäistä pääkaupunkiseudulla. Suomessa pienempi asukasluku ja maahanmuuttotaustaisten pienempi määrä vaikuttavat sosiaaliseen eriytymiseen, mutta Suomen asuntopolitiikan vaikutus on myös nähtävissä (Andersen ja muut, 2016). Eri asumismuotojen sekoittaminen lieventää sosiaalista eriytymistä. Helsingin sekoituspolitiikka mainitaan monessa tutkimuksessa ja katsauksessa sosiaalisen eriytymisen ehkäisijänä. Vaattovaara (2018) kirjoittaa Helsingin sekoituspolitiikan vaikutuksista, mutta myös siitä, kuinka 1990-luvun jälkeen sekoituspolitiikka yksinään on riittämätön.

Koulutuksella on positiivinen vaikutus integrointiin (Dahlström, 2026). Koulusegregaation ja sosiaalisen eriytymisen välillä on yhteys (Corral-Granados ja muut, 2025), joten huonotuloisten alueiden koulujen rahoitus voi olla osana alueen kehittämistä. Helsingissä eriytyneillä alueilla luottamus lähikouluihin on vahvaa (Renvik ja muut, 2025), ja arviointineuvoston raportissa (Ahola ja muut, 2025) pääkaupunkiseudun koulut ovat yhtä hyviä alueesta riippumatta. Tämä ehkäisee sitä, että hyvätuloiset perheet muuttavat pois löytääkseen parempilaatuisia kouluja, joka lisää eriytymistä. Modin ja muut (2015) perustelevat Helsingin koulujen olevan tasavertaisempia kuin Tukholman, mutta Corral-Granados ja muut (2015) näkevät tilanteen olevan epätasa-arvoista molemmissa koulusysteemeissä.

Koulutustaso vaikuttaa äänestysprosenttiin (Grönlund & Kestilä-Kekkonen, 2015), joka on tapa laskea alueen osallisuutta. Jaakonaho (2023) kirjoittaa, kuinka asukkaiden osallistuminen on tärkeää alueen kehittämiseksi. Sekoittuneella yhdyskuntarakenteella lievennetään alueiden eroja, jotta jokainen asumisalue pysyisi viehättävänä. Sekoittaminen saavutetaan palveluiden, viheralueiden ja asumismuotojen tasaisella levittämällä. Pääkaupunkiseudulla sosiaalista eriytymistä ehkäistään myös palveluiden vahvistamisella ja palveluverkon kehittämällä.

4 Johtopäätökset ja yhteenveto

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella sosiaalisen eriytymisen ehkäisyn hyviä käytäntöjä. Jos Suomessa on vähemmän sosiaalista eriytymistä, mistä se johtuu, ja voiko sitä soveltaa myös muualla. Sosiaalinen eriytyminen on moniulotteinen ongelma, jonka ehkäisy ei tapahdu nopeasti eikä yhdellä päätöksellä. Esimerkiksi sosiaalinen sekoittaminen ja koulujen yhtäläistäminen on monivuotinen prosessi, jossa päätöksentekijöiden pitää olla samassa linjassa. Sosiaalista eriytymistä ei voi kokonaan poistaa yhteiskunnasta. Vahva sosiaalinen eriytyminen on negatiivista, mutta lievä sosiaalinen eriytyminen on luonnollinen yhteiskunnallinen ilmiö. Väestöryhmät voivat syystä tai toisesta koostua alueellisesti. Sosiaalisen eriytymisen ehkäisy on silti hyvin tärkeää tasa-arvon, osallisuuden ja integroinnin kannalta.

Tutkimuksen kaksi tutkimuskysymystä olivat:

1. Mitä sosiaalinen eriytyminen on ja miten se ilmenee pääkaupunkiseudulla?
2. Mitä hyviä käytäntöjä voidaan tunnistaa tutkimuskirjallisuudesta, ja miten niitä on sovellettu pääkaupunkiseudulla?

Asuinalueiden segregatio on (väestö-) ryhmien eriytymistä, joka voi perustua tuloihin tai muihin sosioekonomisiin taustoihin (Eerola & Saarimaa, 2019; Tunström & Wang 2019). Sosiaalinen eriytyminen on neutraalimpi termi kuvailla samaa ilmiötä (Rasinkangas, 2013). Pääkaupunkiseudulla sosiaalinen eriytyminen ilmenee eri lailla jokaisessa kaupungissa. Helsingissä vahva sekoituspolitiikka (Vaattovaara ja muut, 2010) 1970-luvulta alkaen on ehkäissyt sosiaalista eriytymistä. Espoossa sosiaalinen eriytyminen on vahvempaa kuin Vantaalla ja Helsingissä, ja alueelliset tuloerot ovat suuria. Vantaalla maahanmuuttotaustaisen väestön osuus on suurinta, ja Vantaalta löytyy enemmän ”huonomaineisempia” alueita.

Tutkimuskirjallisuudesta tulee esille kaksi pääkäytäntöä, joilla sosiaalista eriytymistä on ehkäisty. Koulutasolla sosiaalista eriytymistä voidaan ehkäistä auttamalla haavoittuvia ryhmiä ja lieventämällä tulevien sukupolvien alueellista eriytymistä.

Pääkaupunkiseudulla koulut ovat eriytyneillä alueilla yhtä hyviä kuin muilla alueilla (Ahola ja muut, 2025), ja koulujen resurssointi nähdään pääkaupunkiseudulla hyvin tärkeänä. Sosiaalisella sekoittamisella on vahva vaikutus sosiaaliseen eriytymiseen (Andersen ja muut, 2016). Helsingin vahva sekoituspolitiikka nähdään yhtenä syynä, miksi sosiaalinen eriytyminen on lievempää. Muita hyviä käytäntöjä, joita voidaan käyttää sosiaalisen eriytymisen ehkäisyn kontekstissa, ovat yhdyskuntarakenteen sekoittaminen, eriytyneiden alueiden osallistaminen ja järjestöyhteisöjen vahvistaminen. Näiden käytäntöjen korrelaatioita sosiaalisen eriytymisen lieventämiseen voi tutkia lisää.

Helsingin sekoituspolitiikka on Suomen sosiaalisen eriytymisen ehkäisyn keskiössä. Sekoituspolitiikalla tarkoitetaan vuokra-asuntojen hajauttamista muiden asumistyyppien joukkoon (Vattovaara ja muut 2019). Käytäntöä on toteutettu Helsingin alueella monta vuosikymmentä, minkä avulla sen vaikutuksia voidaan tutkia pitkäjänteisesti ja vertailla muihin kaupunkeihin. Tutkimuksia sekoituspolitiikan vaikutuksista löytyy tämän takia enemmän kuin muista eriytymisen ehkäisyn osa-alueista. Sekoituspolitiikka nähdään syynä siihen, miksi Helsingin sosiaalisen eriytymisen arvellaan olevan lievempää verrattuna muihin Pohjoismaiden kaupunkeihin (esim. Andersen ja muut, 2016).

Tutkimusmateriaalissa korostuu Helsingin kaupungin osallistuminen sosiaalisen eriytymisen tutkimukseen. Monet aiheeseen liittyvistä tutkimuksista ja artikkeleista ovat Helsingin kaupungin tekemiä tai sen rahoittamia. Tutkimuksen haasteena on sosiaalisen eriytymisen ilmiön tarkastelu. Eriytymistä voidaan määritellä esimerkiksi käyttäen ulkomaalaistaustaisten ja heidän asumismuotojensa sijainteja (Andersen ja muut, 2016) tai tarkastelemalla kaupungin alueellisia tuloeroja. Universaalia tapaa sosiaalisen eriytymisen laskemiseen ei ole. Kun eriytymisen ehkäisytapoja analysoidaan, niitä ei voi myöskään eristää muun yhteiskunnan vaikutuksista. Ehkäisytapojen tutkimisen pitää olla pitkäaikaista, koska vaikutuksia ei huomaa vain parin vuoden sisällä. Helsingin sekoituspolitiikasta voidaan tehdä päätelmiä, koska se on ollut osana kaavoitussuunnitelmia vuosikymmeniä.

Tutkimus keskittyy sosiaalisen eriytymisen ehkäisyyn pääkaupunkiseudulla; muita Pohjoismaita ja Suomen kaupunkeja tuodaan esille vertailuissa. Tutkimuksia aiheesta Espoon, Vantaan ja Kauniaisen alueilta löytyy paljon vähemmän verrattuna Helsinkiin. Näiden kaupunkien lisätarkastelulla voisi nähdä käytäntöjen ja päätöksien vaikutuksen vertailuissa selkeämmin. Sosiaalista eriytymistä on Suomessa tutkittu laajasti ja monesta näkökulmasta. Suomen suuret kaupungit ovat tietoisia sosiaalisen eriytymisen ehkäisemisen tärkeydestä ja ottavat sen mukaan asuntopolitiikassa (Rasinkangas ja muut, 2023). Aiheen tulevassa tarkastelussa olisi kiinnostavaa nähdä Espoon ja Vantaan yksittäinen tarkastelu. Suomen pääkaupunkiseutu voi olla esimerkki sosiaalisen eriytymisen ehkäisylle, ja sen analysoinnilla voimme huomata yleisiä hyviä käytäntöjä.

Lähteet

- Ahola, R., Carpelan, R., Hietajärvi, L., Holvio, A., Järvenpää, J., Kalland, M., Kanerva, S., Karhunen, H., Niemelä, M.A., Sarvimäki, M. & Silliman, M. (2025) Kaupunkipolitiikan arviointineuvoston raportti. *Helsingin kaupunkikanslia*. ISBN: 978–952–386–663–8
- Andersen, H.S., Andersson, R., Wessel, T., & Vilkkama, K. (2016). The impact of housing policies and housing markets on ethnic spatial segregation: comparing the capital cities of four Nordic welfare states. *International Journal of Housing Policy*, 16(1), 1–30. DOI: <https://doi.org/10.1080/14616718.2015.1110375>
- Andersson, R., Brattbakk, I., & Vaattovaara, M. (2017). Natives' opinions on ethnic residential segregation and neighbourhood diversity in Helsinki, Oslo and Stockholm. *Housing Studies*, 32(4), 491–516. DOI: <https://doi.org/10.1080/02673037.2016.1219332>
- Berg, M. & Johansson, T. (2016) Trust and Safety in the Segregated City: Contextualizing the Relationship between Institutional Trust, Crime-related Insecurity and Generalized Trust. *Scandinavian Political Studies*(39): 458-481. <https://doi.org/10.1111/1467-9477.12069>
- Castaneda, A., Kuusio, H., Leemann, L. & Majlander, S. (2023) Yksinäisyys, osallisuus ja syrjäytäkemukset. *THL*. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta https://repo.thl.fi/sites/terveysuomi/ilmioraportit_2023/yksinaisyys_osallisuus_ja_syrjintakokemukset.html
- Corral-Granados, A., Rapp, A. C., & Smeplass, E. (2025) Nordic challenges related to exclusion and local responses in Swedish, Finnish, and Norwegian urban compulsory education. *Education Inquiry*, 16(1), 37–68. <https://doi.org/10.1080/20004508.2022.2163002>
- Dahlström, S. (2026) A Finnish integration reform for adults boosted their children's grades and earnings decades later. *Pohjoismainen hyvinvointikeskus*. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://nordicwelfare.org/integration-norden/en/nyheter/a-finnish-integration-reform-for-adults-boosted-their-childrens-grades-and-earnings-decades-later/>

- Digi- ja väestötietovirasto (2026) Suomen kansalaiset vaalipiirittäin ja kunnittain : Helmikuu 2026. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://dvv.fi/suomen-kansalaiset-vaalipiireittain-ja-kunnittain>
- Eerola, E. & Saarimaa, T. (2019, 6. kesäkuuta) Asuinalueiden segregaatio ja naapuristovaikutukset. *Taloustieteellinen yhdistys*. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://www.doria.fi/handle/10024/171482>
- Erjansoja, J. (2022, 1. helmikuuta) Osallisuus on yhteyttä ja merkityksellisyttä: havaintoja helsinkiläisten osallisuuden kokemuksista. *Helsingin kaupunki*. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/osallisuus-on-yhteytta-ja-merkityksellisytta-havaintoja-helsinki-laisten-osallisuuden-kokemuksista>
- Espoo (toim.) (n.d.) Espoon osallisuusmalli. Noudettu 20.3.2026 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/osallistu-ja-vaikuta/espoo-osallisuusmalli>
- Grönlund, K. & Kestilä-Kekkonen, E. (2015) Eduskuntavaalitutkimus 2015. *Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto* [Rajattu pääsy] DOI: <https://doi.org/10.60686/t-fsd3067>
- Helin, H. & Möttönen, S. (2012) Kohti aurinkoista tulevaisuutta: suurten kaupunkien strategiat. *Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuskatsauksia 2012:2*.
- Helminen, V., Heikinheimo, V., Tiitu, M., Nyberg, E., Rehunen, E., & Kosonen, L. (2021) Sekoittunut yhdyskuntarakenne ja sen mittarit. *Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2021(44)*. ISBN: 978-952-11-5436-2
- Helsingin kaupunki (toim.) (2025) Kasvun paikka: kaupunkistrategian 2021–2025 arviointi. ISBN 978-952-386-561-7
- Helsingin kaupunki (toim.) (n.d.) Tietoa osallisuudesta Helsingissä. Noudettu 20.3.2026 osoitteesta <https://www.hel.fi/fi/maatoksenteke-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/tietoa-osallisuudesta-helsingissa>
- Jaakonaho, M. (2023, 20. huhtikuuta) Vantaan alueiden eriytymistä on ehkäistävä. *Vantaa. Kestävä ja kukoistava Vantaa -blogi*. Noudettu 2.3.2026 osoitteesta <https://www.vantaa.fi/fi/blogit/kestava-ja-kukoistava-vantaa/vantaan-alueiden-eriytymista-ehkaistava>

- Juhila, K., Ilmoniemi, M., Niemi, V., Perälä, R. & Rasinkangas, J. (2025). Asukkaiden kokemukset asuinalueiden sosiaalisesta sekoittamisesta ja moninaistamisesta: Etääntymistä ja lähentymistä. *Janus Sosiaalipolitiikan Ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti*, 33(3), 257–274. <https://doi.org/10.30668/janus.162388>
- Juusola, H. & Varsaluoma, J. (2023) Stakeholders' Perception on Youths' e-Participation in Finland: Case Virtual Council. *Journal of Applied Youth studies* (6), 75–93. DOI: <https://doi.org/10.1007/s43151-023-00093-z>
- Kauppinen, T., Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (2009) Pääkaupunkiseudun lamatyöttömien ansiotulot: iskö lama kovemmin korkean työttömyyden alueilla? *Yhteiskuntapolitiikka-YP 74 2009(4)* 358–374 URN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117622>
- Kempainen, T., Kortteinen, M., Hirvonen, J. & Kiuru, J. (2021) Kynnyksellä? Tutkimus tuetusta vuokratunnuksesta ja asukkaiden kokemuksista. *Helsingin kaupunki tutkimuksia 2021(4)*. ISBN: 978–952–331–946–2
- Keskinen, V., Hirvonen, J., Erjansuoja, J., Kainulainen-D'Ambrosio, K. & Paasonen, K. (2023) Helsingin turvallisuustutkimus 2021. *Helsingin kaupunki. Tutkimuksia 2023(1)*. ISBN: ISBN 978-952-386-229-6
- Kiilakoski, T. & Gretschesel, A. (2012) Muistiinpanoja demokratiaoppitunnista: Millainen on lasten ja nuorten kunta 2010-luvulla? *Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja (57)* ISBN: 978–952–5994–25–4
- Kortteinen, M., Tuominen, M. & Vaattovaara, M. (2005) Asumistoiveet, sosiaalinen epäjärjestys ja kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka 70/ (2005):2*. s.121–131 IBN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117099>
- Kosunen, S., Bernelius, V., Seppänen, P. & Porkka, M. (2020) School choice to lower secondary school and mechanisms of segregation in urban Finland. *SAGE publications inc*. DOI: <https://doi.org/10.1177/0042085916666933>
- Kurvinen, A., Karhula, A. & Ala-Mantila, S. (2025) Socioeconomic and ethnic segregation in Finland: A multi-scale analysis of diverse urban sizes. *Cities* 157(1) <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105599>

- Kuusipalo, P., Toiviainen, H., Pitkänen, P. (2021) Adult Education as a Means to Social Inclusion in Nordic Welfare States: Denmark, Finland and Sweden. *Springer, Cham*. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-65002-5_6
- Lobato, I.R. (2023, 22. toukokuuta) Koulusegregaatio ja tarveperusteinen rahoitus – miten Helsingin kouluissa käytetään lisämäärärahoja ja mitä haasteita kouluissa tunnustetaan? *Kaupunkitieto. Helsingin kaupunki*. Noudettu 2.3.2026 osoitteesta <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/koulusegregaatio-ja-tarveperusteinen-rahoitus-miten-helsingin-kouluissa-kaytetaan-lisamaararahoja>
- Lönnqvist, H. & Vaattovaara, M. (2004) Mitä asuntojen hintojen kehitys kertoo pääkaupunkiseudun rakenteellisesta kehityksestä? *Kvartti 4/2004*.
- Malaska, P. (1994) Kestävä kehitys: raportti määritelmää pohtineen työryhmän keskusteluissa. *Kestäväkehitys*. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Professori+Pentti+Malaskan+j ohtaman+ty%C3%B6ryhm%C3%A4n+laatima+muistio+kest%C3%A4v%C3%A4n+kehityksen+m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4st%C3%A4>
- Modin, B., Karvonen, S., Rahkonen, O., & Östberg, V. (2015). School performance, school segregation, and stress-related symptoms: comparing Helsinki and Stockholm. *School Effectiveness and School Improvement*, 26(3), 467–486. <https://doi.org/10.1080/09243453.2014.969738>
- Mutgan, S. & Mijs, J. (2023) Income inequality and residential segregation in ‘egalitarian’ Sweden: Lessons from a least likely case. *Sociological Science* 10:374–402. DOI: 10.15195/v10.a12
- Nuoretjaosallisuus (toim.) (n.d.) Mitä osallisuus on? Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta/>
- Piipponen, S-L. & Kurikka, P. (2020) Opas kuntalaisten osallistumisen arviointiin. *Suomen kuntaliitto*. ISBN: 978–952–293–711–7
- Pohjoismainen hyvinvointikeskus (toim.) (2023) Report: leisure jobs strengthen integration for young people with minority backgrounds. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://nordicwelfare.org/integration-norden/en/fakta/report->

[leisure-jobs-strengthen-integration-for-young-people-with-minority-backgrounds/](#)

- Pyry, N. (2012). Nuorten osallisuus tutkimuksessa: Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrittäjiä. *Nuorisotutkimus*, 30(1), 35–53. ISSN: 0780–0886
- Rasinkangas, J., Rosengren, K. & Ruonavaara, H. (2023) Asuntokannan sekoittaminen alueellisen eriytymisen ehkäisykeinona: Analyysi Suomen 20 suurimmasta kaupungista. *Yhteiskuntapolitiikka* 4. URN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230914125428>
- Rasinkangas, J. (2013) Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupungiseudulla : Tutkimus asumisen alueellisista muutoksista ja asumuspreferenssistä. *Siirtolaisuusinstituutti*. ISBN : <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-5889-50-5>
- Renvik, T.A. & Mustonen, P. (2025) Väestösuhteiden näkökulma Helsingin alueelliseen eriytymiseen. *Helsingin kaupunki*. Noudettu 13.3.2026 osoitteesta <https://kaupunkitieto.hel.fi/fi/vaestosuhteiden-nakokulma-helsingin-alueelliseen-eriytymiseen>
- Renvik, T.A. (toim.), Saukkonen, P., Sulander, T., Taskinen, H. & Vilkkama, K (2025) Lasten, Nuorten, ja lapsiperheiden hyvinvoinnin eriytyminen Helsingissä. *Helsingin kaupunki*. ISBN: ISBN 978-952-386-584-6
- Ronkainen, M. & Eskelä, E. (2022) Helsingin asuntopolitiikka: historiallinen katsaus ja nykytilanne. *Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2022:3*. ISBN: 978–952–386–051–3
- Rosengren, K., Rasinkangas, J. & Ruonavaara, H. (2025). Awareness of segregation in a welfare state: a Finnish local policy perspective. *Housing Studies*, 40(1), 253–274. DOI: <https://doi.org/10.1080/02673037.2023.2269114>
- Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. & Vaalavuo, M. (2018) Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. *THL raportti 2018(2)*. URN: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-084-6>

- Salminen, Ari. (2011) Mikä kirjallisuuskatsaus?: Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. *Vaasan yliopisto*. URN : <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-349-3>
- Söderström, P. (2012) Elävät kaupunkikeskukset: Kaupunkiympäristön monimuotoisuus ja laatu verkostokaupungin keskuksissa. *Suomen ympäristö (32) 2012*. ISBN: 978–952–11–4079–2
- Tilastokeskus (n.d. a) Kuntien avainluvut. Noudettu 2.3.2026 osoitteesta <https://stat.fi/tup/kuntien-avainluvut.html>
- Tilastokeskus (n.d. b) Maahanmuuttajat ja kotoutuminen. Noudettu 2.3.2026 osoitteesta https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/
- Tuhkanen, A. (2025, 20. lokakuuta) Espoo näkee uhkakuvia Ruotsissa ja ryhtyy toimiin eriytymiskehityksen pysäyttämiseksi. *Yle.fi*. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20188940>
- Tunström, M. & Wang, S. (2019) The Segregated City: A Nordic overview. Pohjoismainen hyvinvointikeskus. ISBN: 978–92–893–6001–2
- Vaattovaara, M., Joutsiniemi, A., Kortteinen, M., Stjernberg, M. & Kempainen, T. (2018) Experience of a Preventive Experiment: Spatial Social Mixing in Post-World War II Housing Estates in Helsinki, Finland. *Housing Estates in Europe*, 215–241. The Urban book series. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-92813-5>
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2012) Segregaatioista ja sen inhimillisestä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä. *Talous & yhteiskunta*, 40, 3–60.
- Vaattovaara, M., Vilkkama, K., Yousfi, S., Dhalmann, H., & Kauppinen, T. (2010). Contextualising ethnic residential segregation in Finland: Migration flows, policies and settlement patterns. Immigration, housing and segregation in the Nordic welfare states, 195–265. *Department of geosciences and geography C2*. Helsinki University Print.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. & Ratvio, R. (toim) (2009) Miten kehittää lähiöitä? – Tapaustutkimus Riihimäen Peltosaaresta, metropolin laidalta. *Suomen ympäristö* 46/2009. ISBN: 978–952–11–3669–6

- Vantaa (2024, 10. joulukuuta) Vantaan kaupunkitasoisen segregaaation ehkäisyn toimintaohjelman perustaminen. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://paatokset.vantaa.fi/ktwebscr/fileshow?doctype=7&docid=3053766>
- Vantaa (toim.) (n.d.) Asukasosallisuus Vantaalla. Noudettu 20.3.2026 osoitteesta <https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/osallistu-ja-vaikuta/asukasosallisuus-vantaalla>
- Verohallinto (2024) Verohallinnon tilastoja: Henkilöasiakkaiden tulot, vähennykset ja verot verovuonna 2024. Noudettu 24.2.2026 osoitteesta <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/henkiloasiakkaiden-tuloverotilastoj/verovuosi-2024/henkiloasiakkaiden-tulot-vahennykset-ja-verot-verovuonna-2024>
- Vilkama, K., Högnabba, S., Bernelius, V. & Henriksson, R. (toim.) (2023) Segregaation ennalta ehkäiseminen ja lieventäminen Helsingin kaupungissa. *Helsingin kaupunki*. ISSN 2954-2650. Noudettu 23.3.2026 osoitteesta <https://www.hel.fi/static/helsinki/valtuustoseminaari-2023/segregaation-ehkaisy-ja-lieventaminen.pdf>
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & Tuominen, M. (2014) Erileistuva pääkaupunkiseutu: Sosioekonomiset erot alueittain 2002-2012. *Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2014(1)*
- Vilkama, K. (2011) Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? *Helsingin yliopisto*. ISBN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-272-096-2>